

KENTLER DÜŞÜNENİNİ YİTİRDİ...

Prof. Dr. Metin SÖZEN
ÇEKÜL Vakfı Başkanı

Ölümler düşündürücüdür... Özellikle ülkemizde büyük bir kesimin, günlük kaygılarla yaşamını yeterince çevresiyle paylaşmaya zaman ayırmadığı ayıramadığı bir dönemde, birilerinin ölümü düşünmesi, üzerinde durulması gereken önemli bir ölçüdür... Bireyin varlığının inceliklerle donatılması, özenle korunması için yüzlerce yıldır savaş verenlerin kaygılarının bir türlü yaygınlaşamadığı-genelleşemediği bu rüzgarlı günlerde, ölümlerin ardından düşünmenin, **“gidenin dünyada, yaşamımızda nasıl bir iz bıraktığını”** doğru değerlendirmenin, kuşkusuz ayrı bir yeri, ayrı bir anlamı olmalıdır.

Böylesi bir ortamda, hemen hemen herkesin kendi bacağından asıldığı, mutlu-mutsuz günleri paylaşmaktan kaçındığı bir ülkede, yine de **“hepimizi sarsarak düşünmeye yöneltecek”** olayların kararlı bir biçimde altının çizilmesi gerekir. Belleğini yitirmiş **“özensiz bir toplum”** olduğumuz yargısı kökleşmeden, bu yargıyı değiştirmemiz gerekir. Hiç bir işe yaramayan bitmez tükenmez tartışmalardan, hedefleri belli olmayan eleştirilerden başını kaldıramayan, ölmeden insanları yaptıkları-bıraktıkları değerlerle onurlandırmayı, birikimlerine uygun yerlere taşımayı bilmeyen bir toplum nasıl önünü görür, gelecek kuşakların umut kapılarını nasıl aralar...

Eylül ayı bu tür düşünceleri-duyguları su yüzüne çıkaracak ölümlere tanık oldu. Gazetelerde televizyonlarda tek gün sürecek haberlerden, Türkiye hangi değerleri yitirdiğini öğrenmeye çalıştı. Bazı duyarlı kimliklerin telefonlarıyla, ölenlerin nitelikleri, alanlarında bıraktıkları değerler anımsanmaya çalışıldı. Bu telefonlar Prof. Dr. Raci Bademli'yle de ilgiliydi... Herkes birbirine, onun birikimine ülkenin uzun yıllar gereksinim duyacağını, birikimini tümüyle yazıya dönüştüremeden, **“kimseyi ölümüne inandıramadan”** aramızdan ayrıldığını söylüyordu...

Ölenin ardından yazı yazarken soğukkanlı olmak zordur. Ancak ölen bu dünyadan **“geldiği gibi gitmemişse”**, söylenecek sözlerin önceliğini saptamak güç değildir. Duygulardan bir noktaya kadar arınmak olasılığı vardır. Örneğin ben **“bu ülke ciddi bir ülkedir”** dediğimde, nedenini niçinini açık bir dille açıklayanların başında Raci Bademli geliyordu. Önce dünyayı düşünüyordu, ülkesini bunun içine doğru oturtuyordu. Çünkü her olaya, her ölçekte bakma alışkanlığını geliştirmişti. İnsanımızın yaşamını, ülkemizin geleceğini doğru planlamanın, herkesin kaçınılmaz ortak görevi olduğuna inanıyordu...

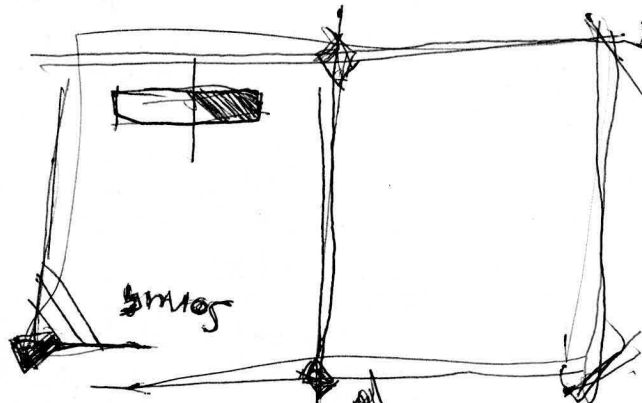
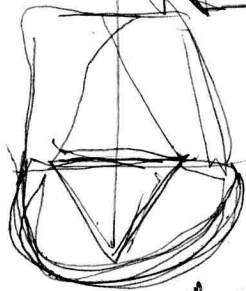
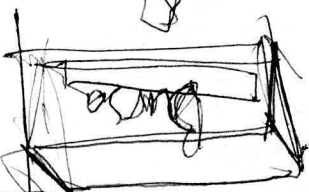
Onun nerede doğduğu, nerede okuduğu, nerede öğrencilerini eğittiği önemli değildi. Ayakta dik durduğu her toprak parçası, onun için öğrenme-öğretme-paylaşma alanıydı. Ankaralı'ydı. ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nde öğretim üyesiydi. Bunu yeri gelince anlardınız. Çünkü dünyanın her yerinde düşüncesini-bilgisini aktardığında, ülkesinin-kentinin-yetiştiği kurumun yaşamına ne kattığını belirtmeden edemezdi.

Kimlikli kentlerin altüst olduğu bir ülkede kent plancısı olarak o, hep bir **“doğru yol bulmak”** için çalıştı. Köşeye sıkışıp kalmadan, çözüm yolları aradı. Salt eleştiriyle rahatlamadı... Masa başı kültürüyle, çeviri cümlelerle, dünyadan örnekler vererek

Van Biluwas

Front Balaz

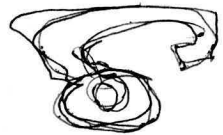
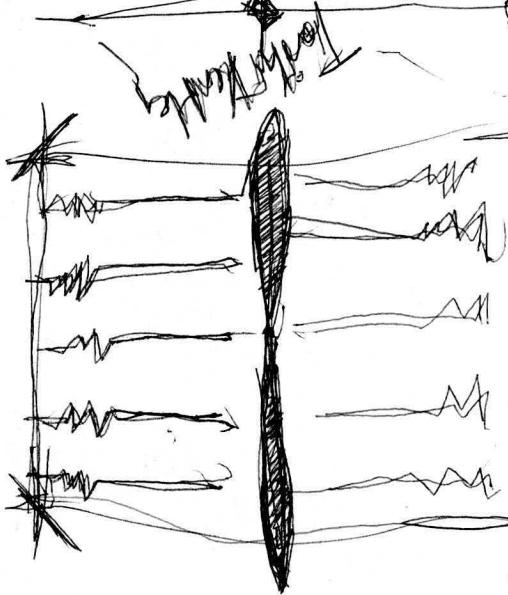

Fotograf
Derya: Amnye
Mey

Whitney Bus Business

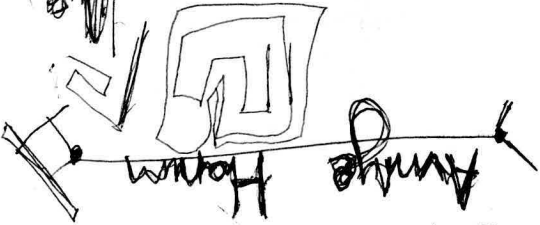
Binical - Derya Balaz

Yansu

Sarı Yalın

Bursa'da

rahatlamadı... Kaygısını **“sürekli bir doğruyla perçinlemek”** istedi. Türkiye'nin her noktasında, birlikte olduğumuz her değişik yerinde, orası için doğrular bulmaya çalıştı. Bu doğruları bir bütüne, kavranabilir **“dün-bugün-yarın ilişkisine”** bağlamaya çalıştı.

Beni en çok etkileyen, görünen düşünen yüzünün-varlığının, **“Raci Bademli'nin kendi yüzü, kendi varlığı”** olmasıydı. Bu yüzün her gün kendini geliştirmesi, doğa-insan-kültür süreci içinde her şeyi birbirinden kopmaz parça olarak ilintili kılması, sonunda ülkesi için bundan **“hayırlı”** bir sonuç çıkarması, bunu yaşamın doğal bir sorumluluğu olarak nitelemesi, hep farklı bir kimliğe işaretledi.

Ankara'da Dünya Barış Günü'nde toprağa vermeden önce yapılan konuşmalar, onun çok yönlü varlığına göndermeler içeriyordu. Altı yeterince çizilmeyen ise, her ölçekte koruma için verdiği bitmez tükenmez çabalarıydı. **“Doğa ve kültürle varolduğuna”** sonuna kadar inanarak, doğal ve kültürel mirasın korunması yolunda, tasarımdan uygulamaya, eğitimden hukuksal düzenlemelere uzanan bir genişlikte, bir gün olsun yorgunluk belirtisi, duraksama göstermeden, kendisini-yaşamını adamasını bilmesiydi. Anadolu'da ölümünü duyan herkesin üzüntüsünü artıran, onun gibi insanların sayısının yeterince olmamasıydı. Bu topraklarda yaratılmış uygarlık adına, onun yaşatılması adına her yolu denedi. Her yükü taşıdı. Her alanda yüksünmeden görev aldı.

Soğukkanlı düşünülduğünde, Gelibolu Yarımadası, Kapadokya, Türkiye'nin her köşesi ona çok şey borçludur... Doğa ve kültürle ilgili bakanlıklar, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, öğrencileri, arkadaşları, meslektaşları ona çok şey borçludur... Türkiye'de en çok da **“onu tanımayanlar”** ona çok şey borçludur... Çünkü bu toprakların yaşanılır kılınması için onlar adına onlar bilinçleninceye kadar ülkede bir şeylerin, bazı köklü değerlerin kalması için, tüm yaşamını adanmış bir bilim insanıydı...

Ben ise, evlerden sokaklara kentlere havzalara bölgelere ülkeye uzanan yeni bir anlayışı-kimliği egemen kılmak için çıktığımız yolda, düşünen-üreten-destekleyen-güven veren yüzü-varlığı yitirdim...

Raci Bademli bu ülkede yarın anımsanacaksa, **“ülkesinin doğasını-insanını-kültürünü doğru yaşatmak için”** kendini adanmış böyle özel bir kimlik olarak anımsanacak, yakından tanıyanlar ise hep özleyecek...